

Asia: Asia VN/25733/2021

Suomen digitaalinen kompassi, 2. luonnos

Kansallinen digikompassi kokonaisuutena

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Verohallinto pitää tärkeänä, että digitalisaation edistämisen tavoitteet ovat kompassissa yhteneväiset Verohallinnon tavoitteiden kanssa.

Verohallinnon keskeiset tavoitteet digitalisaatiossa ovat:

1) oletusarvoinen digitaalisuus

Julkisten palveluiden kehittämisessä on pyrittävä ensisijaisesti hyödyntämään digitalisaatiota niin, että palvelun saajan asiointitarve poistuu tai vähenee merkittävästi. Välttämättömästä asioinnista tulee tehdä oletusarvoisesti digitaalista. Mikäli digitaalinen asiointi ei ole joillekin mahdollista, palvelut tulee turvata kokonaisvaltaisilla asiointipalveluilla. Oletusarvoisesta digitaalisuudesta tulee tehdä kaikkea valtionhallinnon palvelukehitystä ohjaava ja velvoittava periaate. Periaate tulee tilanteen salliessa sisällyttää ao. palvelua koskevaan lainsäädäntöön.

2) Poikkihallinnolliset ekosysteemit lähtökohtana

Julkisen sektorin palvelukehityksen on myös päästävä jatkossa eroon virastokohtaisesta, siiloutuneesta ajattelusta. Palveluiden saavutettavuus, tehokkuus ja toimivuus edellyttävät toisiinsa luonnollisesti liittyvien ja samaa tietoa hyödyntävien palveluiden liittämistä toisiinsa yhdeksi asiakaslähtöiseksi palvelukokonaisuudeksi. Poikkihallinnollisten ekosysteemien edistämiseksi on luotava toimintaperiaatteet poikkihallinnollisten ekosysteemien rakentamiselle, kehitystyön joustavalle rahoitukselle ja ekosysteemien hallinnoinnille niiden luomisen jälkeen. Lainsäädännön esteet tiedon jakamiselle ja viranomais-ten yhteistoiminnalle on tunnistettava ja tarvittaessa uudistettava lainsäädäntöä.

3) Yrityksen digitalous – taloushallinnon digitalisaatio

Yrityksen digitalous -hankkeen parhaillaan rakentama yritysten taloushallintojen ekosysteemi ei tule hankkeen toiminta-aikana (-2024) valmiiksi vaan edellyttää jatkokehitystyötä. Yritysten hallinnollista taakkaa huomattavasti vähentävän palvelukokonaisuuden turvaamiseksi on välttämätöntä löytää ekosysteemin hallinnointia, jatkokehitystä ja rahoitusta varten malli, joka turvaa ekosysteemin jatkokehityksen, toimivuuden ja pysyvyyden myös hankkeen jälkeisenä aikana. Ekosysteemin toimivuus edellyttää myös lainsäädäntömuutoksia.

Digikompassissa on sivulla 8 todettu sektorin ja toimialarajat ylittävän yhteistyön mahdollistavien rahoitus - ja johtamismallien puute uhaksi digitalisaation ja datatalouden ny-kytilassa ja tulevaisuudessa. Tuloksellisuuden seurannasta kuitenkin todetaan, että Digikompassin ja digisalkun tavoitteita toteutetaan eri hallinnonaloilla tulohajauksen kautta. Uusien rahoitus ja toimintamallien kautta tulisi mahdollistaa, että toimialat ja hallinnonalojen rajat ylittävä yhteistyö tukisi datatalouden ja digitalisaation tarvitsemää ekosysteemikehitystä. Tällä voitaisiin varmistaa kompassin selonteossakin tavoitteeksi asetettu tarve toteuttaa toimialoille ulottuvia konkreettisia keinoja edistää yhteentoimivuutta sekä välttää alakohtaisia ratkaisuja, jotka vaikeuttavat tulevaisuuden palvelukokonaisuuksien elinkaaren aikaista kehittämistä ja hallintaa.

Digitalisaation edelläkävijyyden varmistamiseksi on erityisen tärkeää tarkastella osana muutosta, myös sen mahdollistavaa lainsäädäntökehitystä riittävän pitkällä ja ennakoivalla tavalla. Toteamus mahdollistavasta lainsäädännöstä kehityksen tukena on erityisen tärkeä onnistuneiden toteutusten kannalta ja tässäkin toimialan ja hallinnonalat ylittävä yhteistyö on välttämätöntä.

Osaaminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

-

Digitaalinen infrastruktuuri

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

-

Yritysten digitalisaatio

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

PK-sektorin digitalisaatio-osaamiseen todetaan tarvittavan uudenlaisia ratkaisuja ja yhteistyötä. Tähän liittyen on syytä hyödyntää mahdollisuuksien mukaan myös edunvalvontaorganisaatioita entistä enemmän digitaalisten jalkauttamisessa. Tahtotilaa tähän tuntuu löytyvän sekä yrittäjiltä että edunvalvojilta. Pienillä yrityksillä ei ole välttämättä kykyä ajaa läpi digitalisaatiomuutosta, vaikka tahtotilaa löytyisi, jonka myötä tarpeen olisivat selkeät ohjeet siitä, miten digitaalinen kypsyys saavutetaan tai edes ohjeistus siinä alkuun pääsemiseksi. Myös sidosryhmien rooli on syytä tunnistaa digitaalisaatiomuutoksessa.

Selonteon mukaan tavoitteena on tukea yritysten menestystä digitalisaation keinoin. Pienten yritysten digiloikan tukeminen ja niiden dataymmärryksen lisääminen ovat keskeisiä toimia liiketoiminnan digitaalisen transformaation vauhdittamisessa. Suomen on seurattava kansainvälistä kehitystä digitalisaation vauhdittamisessa ja oltava riittävän kauas katsova myös muutosta tukevan lainsäädännön varmistamiseksi, kuten sidosryhmätkin ovat todenneet joskus tarvittava tuuppaus muutokseen on tehtävä julkisen toimesta, ja tässä pitkällä tähtäimellä näköpiirissä oleva velvoittavuus voi saada aikaan tarvittavan muutoksen. Tätä kautta myös julkishallinnon tarjoamat minimipalvelut on mahdollista toteuttaa, mikäli niille on tarvetta edelleen ja mikäli markkinat eivät pysty vastaamaan pienimpien yritysten tarpeisiin.

Digitaaliset julkiset palvelut

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Otsikon ”Ihmiskeskeiset julkiset palvelut digivihreän siirtymän edistäjinä” (s. 40) alla oleva teksti ilmentää oletusarvoisen digitaalisuuden ajatusta jossain määrin, mutta tämä tulisi todeta nykymuotoilua eksplisiittisemmin. Oletusarvoinen digitaalisuus tulisi olla lähtökohtana kaikessa julkishallinnon kehittämistyössä jo nyt. Teksti lähestyy asiaa ehkä tarpeettomankin varovasti (”aina, kun se on lainsäädännöllisesti mahdollista” jne.). Oletusarvoiseen digitaalisuuteen tulisi pyrkiä etupainotteisesti. Tämä tulisi kirjoittaa parem-minkin muotoon, että palveluiden digitalisoinnin ja automatisoinnin tulisi olla lähtökohtana aina, kun palveluita kehitetään edellyttäen, että se on asiakkaan kannalta perusteltua. Perusteltavuus riippuisi asiointitarpeen vähentämisen ja digiasioinnin kautta asiointien helpottumisen mahdollisuuksista ao. palvelun kohdalla ottaen huomioon ao. palvelusektorin digikypsyys. Mikäli lainsäädäntö ei digitalisaatiota/automaatiota ao. sektorilla mahdollista, tulisi kehityshankkeen yhteydessä esittää mahdollistavan lainsäädännön laatimista säännönmukaisesti.

Edellä todettuun liittyen valtionhallinnon palvelukehityksen lähtökohtana tulisi olla aina pyrkimys poikkihallinnollisten ekosysteemien muodostamiseen. Otsikon ”Yhteentoimivat julkiset palvelut” alla tätä pyrkimystä on tuotu esiin melko onnistuneesti. Hyvää on myös rajat ylittävän yhteentoimivuuden esiin nostaminen. Mahdollisuuksien mukaan tekstin tulisi olla pakottavampi niin, että kaikessa julkishallinnon palvelukehityksessä myös toimittaisiin näin. Julkishallinnon tehokkuuden, palveluiden helppokäyttöisyyden ja hyödynnettävän tiedon laadunvarmistuksen kannalta standardoitua tietoa hyödyntävät verkottuneet palvelut ovat avainasemassa. Tällaisten palveluiden kehittäminen edellyttää joustavaa, hallintorajojen yli tarvittaessa jakautuvaa rahoitusta. Ennen kaikkea se edellyttää monenkeskisten kehityshankkeiden hyvää johtamista. Näitä asioita on tuotu esiin otsikon ”2.2 Digitalisaatio vaatii investointeja ja uudenlaista johtamista”. Viestin terävöittämisen intressissä ekosysteemiajattelun, rahoituksen ja johtamisen asian esittämistä yhtenä ko-konaisuutena olisi syytä harkita sen sijaan, että niitä esitellään nyt kahdella taholla.

Yrityksen digitaloushankkeen päättymisen jälkeisen ajan ekosysteemin hallintamallin rakentaminen ja rahoituksen järjestämien ovat asiakirjan strategiseen yleissävyyteen nähden kenties jossain määrin yksityiskohtiin meneviä kysymyksiä. Yritysten taloushallintojen digitalisaatio on kuitenkin

avainasemassa yritysten digitalisaatioasteen nostamisessa, ja ennen kaikkea yrityksille suunnattujen palveluiden digitalisaation toteuttamisessa ja niiden saavutettavuudessa. Selonteon keskeinen viesti yritysten digitalisaatiossa (luku 4.3.) painottuu yritysten liiketoiminnan digitalisoitumiseen, mikä lienee lähtökohtaisesti perusteltuakin. Kuitenkin heti seuraavassa luvussa 4.4 puhutaan digitaalisista julkisista palveluista. Yritysten kannalta näiden hyödyntämisen ensimmäinen edellytys on yritysten hallintokäytäntöjen digitalisoituminen. Yrityksille hallinnollista työtä säännönmukaisesti tuottavien palveluiden (kirjanpito/tilinpäätös, verotus, rahoitus) digitalisaation kannalta juuri taloushallintojen digitalisaatio on kynnyskysymys. Taloushallintojen digitalisaatio on luonnollisesti myös väylä yksityisten palveluiden digitalisoinnille, mitä Yrityksen digitaloushanke pyrkiikin edistämään osaltaan.

Digitaalisen taloushallinnon ekosysteemin luominen on väistämättä pitkä prosessi ja tulee edellyttämään laajaa kehitystyötä vielä Yrityksen digitalous -hankkeen päättymisen-kin jälkeen. Ekosysteemin jatkokehitys ja osapuolten roolien ja vastuiden järjestäminen edellyttävät varmuudella lisää rahoitusta ja myös lainsäädäntömuutoksia. Ymmärrettävästi tässä työssä tullaan kohtaamaan monenlaisia pulmatilanteita ja erisuuntaisuutta. Kehityksen käynnissä pitäminen on kuitenkin digitalisaatiokehityksen turvaamisen kannalta välttämätöntä. Digikompassin kautta tuleva eksplisiittinen tuki olisi tässä työssä luultavasti suureksi avuksi. Mikäli yksittäisestä hankkeesta/ekosysteemistä ei ole strategisen tason paperissa perusteltua keskustella, tulisi taloushallintojen digitalisaatio palvelukehityksen kulmakivenä kuitenkin todeta selonteossa nimenomaisesti.

Konow von Taito
Verohallinto